

Innst. 227 S

(2010–2011)

Innstilling til Stortinget fra næringskomiteen

Dokument 8:47 S (2010–2011)

Innstilling fra næringskomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Trine Skei Grande og Borghild Tenden om vridning av offentlige hjelpemidler i startfasen for oppstartsselskaper med stort vekstpotensial

Til Stortinget

Sammendrag

Etter forslagsstillernes syn er det en stor utfordring å skape bedre markedsbaserte muligheter for å støtte de mest lovende ideene og innovasjonene med risikokapital – slik at prosjekter med stort verdiskapende potensial får bedre muligheter til å lykkes gjennom sterkere oppskalering i tidlig fase. For å skape en mer dynamisk kultur for entreprenørskap og verdiskapende innovasjon trengs det en nyorientering i norsk innovasjonspolitikkk knyttet til det offentlige virkemiddelapparatet.

Det finnes i dag statlig støttede regionale og nasjonale såkornordninger som totalt teller 16 fond. Prosjekttilfanget er tilsynelatende høyt og av god kvalitet, og investeringstakten har derfor vært høyere enn antatt. Denne ordningen har gjort at selskaper med stort vekstpotensial har lettere tilgang på kapital enn tidligere, og derved bidratt til at potensielle suksesser ikke er avsluttet.

Forslagsstillerne ønsker en lignende ordning som først og fremst er rettet mot selskaper med tilsvarende potensial i enda tidligere fase, der risikoen er så høy at det er svært lite attraktivt for investorer som styrer etter forretningsmessige idealer. En vesentlig risikoavlastning fra det offentlige vil åpne opp for interesse fra investorer som kan gi betydelige tilleggsverdier til oppstartsselskaper i denne fasen.

Forslagsstillerne foreslår på denne bakgrunn en vridning av støtteordninger mot vekstselskaper fra stipendordninger til investeringer fra sterkt risikoavlastede kvalifiserte investorer. Dette gjøres ved at staten utsteder stipend som er lik 100 pst. av investert beløp mellom 0,7 og 1,5 mill. kroner av forhåndskvalifiserte investorer, kalt PS-selskaper (Pre-Seed selskaper). Dette skal gjøre at investorene får en avlastning av den høye risikoen de tar i en slik fase. «Pre-seed»-fasen hvor staten utsteder stipend defineres som de første 14 månedene etter stiftelsesdato.

Forslagsstillerne legger til grunn at alle som søker landsdekkende etablererstipend, er aktuelle kandidater til å forsøke å skaffe «pre-seed»-finansiering.

Forslagsstillerne peker videre på to andre forslag som ytterligere kan bidra til å avlaste risiko, øke investeringslyst og ikke minst øke suksessmulighetene for oppstartsselskaper.

Det ene er å utvikle egne skatteregler som gir skattemessig stimulans for langsiktige investeringer i ny næringsvirksomhet, såkalt «angel capital» for private uformelle investorer i tidlig fase (business angels) etter modell fra tilsvarende ordninger i USA og Storbritannia.

Det andre er å endre, fristille og spisse Innovasjon Norge (IN) i tråd med Dokument 8:3 S (2009–2010) slik at eksempelvis størstedelen av all etablererstøtte, innovasjonsstøtte og tilførsel av risikokapital fra IN ble allokert helt åpent, hovedsakelig basert på kommersielle og markedsbaserte vurderinger, og som en forsterkning av matchende private såkorn- og ventureinvesteringer – slik at den offentlige støtten i realiteten blir mer markedsstyrt, og mindre politisk styrt.

Følgende forslag fremmes i dokumentet:

«Stortinget ber regjeringen snarest, og senest i forbindelse med behandlingen av revidert nasjonalbudsjett for 2011, fremme forslag om tiltak som bedrer tilgangen på risikovillig kapital i startfasen for oppstartsselskaper med stort vekstpotensial, bl.a. ved å erstatte dagens landsdekkende etablererstipend med en PS-ordning.»

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Else-May Botten, Lillian Hansen, Arne L. Haugen, Ingrid Heggø og lederen Terje Aasland, fra Fremskrittspartiet, Per Roar Bredvold, Harald T. Nesvik og Torgeir Trældal, fra Høyre, Svein Flåtten, Frank Bakke-Jensen og Torgeir Dahl, fra Sosialistisk Venstreparti, Alf Egil Holmelid, fra Senterpartiet, Irene Lange Nordahl, og fra Kristelig Folkeparti, Rigmor Andersen Eide, viser til representantforslag fra stortingsrepresentantene Trine Skei Grande og Borghild Tenden om vridning av offentlige hjelpemidler i startfasen for oppvekstselskaper med stort vekstpotensial. Komiteen viser videre til at forslagsstillerne ber regjeringen fremme tiltak som bedrer tilgangen på risikovillig kapital i startfasen for denne type selskaper.

Fleirtalet i komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, viser til svarbrev fra nærings- og handelsministeren der det vert påpekt at regjeringa følgjer utviklinga i kapitalmarknaden for nystarta bedrifter og jobbar kontinuerleg med å forbetre eksisterande verkemiddel. Dette basert på evalueringar av ordningane og attendemeldingar frå organisasjonar, bedrifter og andre. Fleirtalet viser til at det i svarbrevet står at behovet for eventuelle nye tiltak vert vurdert, og at det også blir vist til at det i tida framover vil vera aktuelt blant anna å sjå nærare på kapitaltilgangen til nyetablerte selskap. Fleirtalet er samd i regjeringa sine vurderingar og ser det som svært viktig at det finst ordningar for å sikre god kapitaltilgang til næringslivet. Fleirtalet viser spesielt til behovet for ordningar som får produkt over frå idéfasa til kommersialisering. Fleirtalet ser det som spesielt viktig at regjeringa har eit særleg fokus på dette i sitt arbeid med vidareutvikling av verkemiddelapparatet.

Framlegget vert å leggja ved protokollen.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Fol-

keparti er enig i at det trengs nyorientering i norsk innovasjonspolitikkk knyttet til det offentlige virkemiddelapparatet, og at det derfor må tilrettelegges for en mer dynamisk kultur for mer entreprenørskap og verdiskapende innovasjon. Disse medlemmer vil understreke at det er en stor utfordring å skape bedre markedsbaserte muligheter for å støtte lovende ideer og innovasjoner med risikokapital – slik at prosjekter med verdiskapende potensial kan få bedre muligheter til å lykkes gjennom sterkere oppskalering i tidlig fase. Disse medlemmer viser også til at kapitaltilgangen til selskaper i tidlig fase er et problem som er velkjent, og som har vært tatt opp i Stortinget ved flere korsveier.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Kristelig Folkeparti viser i den anledning til representantforslag fra Høyre om økt innovasjon (Dokument 8:180 S (2009–2010)) hvor det blant annet ble foreslått følgende:

«Stortinget ber regjeringen legge frem en vurdering av såkorninvesteringer og mulige insentivmodeller, herunder mulig stimulans av såkalte business angels.»

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti mener at små og mellomstore bedrifter er den viktigste kilden til omstilling og nyskaping i norsk næringsliv, og at det å sørge for at bedriftene kommer seg igjennom den vanskelige oppstartsfasen, såkornfasen, derfor må være sentralt i en helhetlig innovasjonspolitikkk. Disse medlemmer mener det er et paradoks at det er nettopp i denne fasen at mange bedrifter opplever mangel på kapital, og mener derfor at regjeringen for lengst burde gjort en helhetlig vurdering av situasjonen og en kartlegging av aktuell virkemiddelbruk.

Disse medlemmer vil understreke at det vil være en rekke tiltak i tillegg til en eventuell PS-ordning som kan være aktuelle for å bedre tilgangen på risikovillig kapital både for nyetablerte selskaper og i norsk næringsliv generelt, særlig i SMB-bedrifter. Disse medlemmer mener at både endringer i Skattefunn-ordningen når det gjelder grenser, definisjoner og attraktivitet, direkte fradragsføring av FoU-investeringer, styrking av BIA-programmer særlig når det gjelder kommersialisering av forskning, mer hensyn til innovasjon ved regler for offentlige innkjøp og nøytral moms i staten inkludert i helseforetakene, ville virke positivt for kapitaltilgangen i slike selskaper som forslaget tar sikte på og i SMB-bedrifter for øvrig.

Disse medlemmer fremmer derfor følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen snarest mulig legge frem en bred vurdering av hvordan tilgangen på risikovillig kapital for SMB-bedrifter, særlig i oppstartsfasen, kan forbedres, og at Representantforslag 47 S (2010–2011) om å erstatte dagens landsdekkende etablererstipend med en PS-ordning blir del av en slik vurdering.»

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Høyre vil vise til tall fra Statistisk sentralbyrå (SSB) for 2009 hvor det fremkommer at det i gjennomsnitt etableres mellom 9 og 10 nye foretak hver dag. Imidlertid er det bare litt over halvparten av disse som forventes å ha fortsatt drift etter ett år. Innen en femårsperiode fra opprettelsen av foretakene regner en med at kun 1 av 3 virksomheter fremdeles vil være i drift.

Årsakene til at så mange virksomheter faller fra innen en femårsperiode er sammensatt. Blant annet skyldes dette høye administrative kostnader knyttet til strenge krav til rapportering og dagens skatte- og avgiftssystem.

Disse medlemmer er opptatt av gode rammevilkår som kan være med på å bedre næringslivets egenkapital samt redusere næringslivets administrative kostnader.

Disse medlemmer mener at det må satses mer på såkornfond-ordningen enn i dag, at Skattefunn-ordningen bør styrkes og at det bør gis direkte skattefradrag for FoU-investeringer. Dette er skatteordninger som beviselig fungerer godt og må satses videre på.

Disse medlemmer viser til at regjeringen Stoltenberg har gått motsatt vei og faktisk svekket Skattefunn-ordningen. Omfanget av ordningen ble redusert ved at regjeringen Stoltenberg begrenset antall timer for egne ansatte til maksimalt 1 850 timer pr. år, og ved å sette maksimal timesats på 500 kroner.

Disse medlemmer mener formuesskatten har en rekke uheldige konsekvenser, herunder blant annet for innovasjonslysten, og at de endringer regjeringen har gjort i formuesskatten, i liten grad har avhjulpet dette.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til behandlingen av representantforslag om mer innovasjon i Norge (Innst. 101 S (2010–2011)) hvor disse medlemmer fremmet blant annet følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen, senest i forbindelse med statsbudsjettet for 2012, legge frem en sak for Stortinget om de eksisterende såkornfondene vil kunne reise ytterligere privat kapital dersom staten økte sitt bidrag, samt å kartlegge om det er behov for å opprette nye landsdekkende såkornfond for å imøtekomme såkornkapitalbehovet til andre næringer enn de som omfattes av de eksisterende landsdekkende

fond; en slik kartlegging skal skje gjennom kontakt med norsk næringsliv.»

«Stortinget ber regjeringen legge frem en sak for Stortinget om hvordan Skattefunn-ordningen kan gjøres mer attraktiv, herunder ved heving av maksimalbeløpet knyttet til bedriftsintern og -ekstern støtte, fjerning av taket på timesats, fjerning av begrensningen i timeantall for egne ansatte, inkludering av ulønnet innsats og ved en redegjørelse for hvordan ordningen kan innrettes for å bidra bedre til forskning og utvikling også for større virksomheter.

En endring av definisjonen slik at ordningen også omfatter innovasjonsaktiviteter, jf. ESAs regler for statsstøtte, bes også vurdert.»

«Stortinget ber regjeringen innføre en ordning med direkte fradragsføring for FoU-investeringer.»

«Stortinget ber regjeringen legge frem en vurdering av såkorninvesteringer og mulige insentivmodeller, herunder mulig stimulans av såkalte 'business angels'.»

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med en sak om evalueringene av Innovasjon Norge og SIVA, der det tas stilling til hvordan institusjonene og ordningene i fremtiden bør organiseres, utformes og innrettes med sikte på å utforme et mer helhetlig og effektivt innovasjonssystem.»

«Stortinget ber regjeringen legge bedre til rette for kommersialisering av forskning, herunder ved å sørge for en betydelig styrking av BIA-programmet og å vurdere etablert flere brukerstyrte forskningsarenaer etter modell av BIA.»

«Stortinget ber regjeringen innføre/fremme sak for Stortinget om en gaveforsterkningsordning, der samarbeid med næringslivet om forskningsprosjekter utløser bonus, samt øvrige tiltak som kan bidra til økt satsing på kommersialisering av forskningsresultater.»

«Stortinget ber regjeringen om en gjennomgang av hvordan det offentlige kan bruke sin bestillerrolle til å fremme og belønne innovasjon, og mulige modeller for og effekter av å sette innovasjon som et kriterium ved offentlige anskaffelser.»

«Stortinget ber regjeringen snarest fremlegge en sak for Stortinget om prinsipielt fjerning av formuesskatten, subsidiært regjeringens syn på hvordan formuesskattens negative virkninger skal reduseres.»

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Høyre viser til evalueringsrapporten om Innovasjon Norge (IN) som ble utarbeidet av Econ Pöyry sommeren 2010. Disse medlemmer forutsetter at Stortinget i løpet av 2011 får fremlagt en egen sak hvor Stortinget inviteres til å foreta en gjennomgang av IN, herunder både IN sin organisering og virkemiddelapparatet.

Komiteen anbefaler at forslaget legges ved protokollen.

Forslag fra mindretall

Forslag fra Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti:

Forslag 1

Stortinget ber regjeringen snarest mulig legge frem en bred vurdering av hvordan tilgangen på risikovillig kapital for SMB-bedrifter, særlig i oppstartsfasen, kan forbedres, og at Representantforslag 47 S (2010–2011) om å erstatte dagens landsdekkende etablererstipend med en PS-ordning blir del av en slik vurdering.

Komiteens tilråding

Komiteens tilråding fremmes av en samlet komité.

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til representantforslaget og råar Stortinget til å gjøre følgende

v e d t a k :

Dokument 8:47 S (2010–2011) – representantforslag fra stortingsrepresentantene Trine Skei Grande og Borghild Tenden om vridning av offentlige hjelpemidler i startfasen for oppstartsselskaper med stort vekstpotensial – vedlegges protokollen.

Oslo, i næringskomiteen, den 24. februar 2011

Terje Aasland

leder

Torgeir Dahl

ordfører

Vedlegg

**Brev fra Nærings- og handelsdepartementet v/statsråden til næringskomiteen,
datert 19. januar 2011**

Representantforslag 47 S (2010-2011) om vridning av offentlige hjelpemidler i startfasen for oppstartsselskaper med stort vekstpotensial

Jeg viser til representantforslag fra stortingsrepresentantene Trine Skei Grande og Borghild Tenden om offentlige hjelpemidler til oppstartsselskaper med stort vekstpotensial (Dok. 8:47 S (2010-2011)).

Nærings- og handelsdepartementet følger utviklingen i kapitalmarkedet for nystartede bedrifter og jobber løpende med å forbedre eksisterende virkemidler, basert på evalueringer av ordningene og tilbakemeldinger fra organisasjoner, bedrifter og andre. Herunder vurderes også behovet for eventuelle nye tiltak, og det vil i tiden framover være aktuelt blant annet å se nærmere på kapitaltilgangen til nyetablerte selskaper.

